

4. Роджерс К., Фрейберг Д. Свобода учиться. М.: Смысл, 2002. 527 с.
5. Шиянов Е., Котова И. Идея гуманизации образования в контексте отечественных теорий личности. Ростов н/Д : АО «Цв. Печать», 1995. 310 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-146-6-14>

УПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ НАПРЯМІВ РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Міненко Н. М.

*учитель-методист, в. о. директора
Житомирська загальноосвітня школа*

*I–III ступенів № 22 імені Василя Михайловича Кавуна
м. Житомир, Україна*

Проблематика обдарованості привертає інтерес і увагу дослідників усього світу. Коли і як варто визначати обдарованість дитини, які шляхи обрати для її розвитку? Ці питання викликали до життя ряд педагогічних, психологічних і методичних пошуків та досліджень, які довели, що обдарованість зароджується у молодшому шкільному віці, саме в цей час вона розкривається та формує майбутню дорослу особистість. Оскільки молодший шкільний вік – період отримання, накопичення і засвоєння знань, то найважливішим завданням початкової школи є збереження та розвиток обдарованості дитини.

У 2017 році в Україні була затверджена і введена в дію нова освітня програма «Нова українська школа», що визначила головними завданнями сучасної школи розкриття особистісного потенціалу кожної дитини, виховання інтересу до навчання та знань, розвиток системи підтримки талановитих дітей. Реалізація Державного стандарту початкової освіти сприяла формуванню розгалуженої системи пошуку, підтримки й супроводу талановитих дітей, проведення різноманітних заходів, що підтримують обдарованих школярів [3].

Таким чином було визначено, що початкова школа для обдарованої дитини повинна стати етапом, коли її творчі здібності, виявлені під час навчання, повинні бути не тільки помічені, а й спрямовані на подальший розвиток. Завдання вчителя початкової школи – навчити школяра розуміти власні досягнення, вселити впевненість у власних силах і можливостях, розвинути прагнення до вдосконалення. Тому кожному

педагогу необхідно й важливо встановити рівень здібностей та їх різноманітність у сучасних дітей, уміти правильно здійснювати їх розвиток. Для розв'язання цих завдань Нова українська школа зміщує акценти з домінантної ролі вчителя і фронтальної роботи з усім класом у бік індивідуальної діяльності учня, на активізацію та стимуляцію процесів осмисленого навчання.

Оскільки обдарованих дітей у ранньому віці відрізняє здатність простежувати причинно-наслідкові зв'язки й робити відповідні висновки, чітко простежується потреба в дослідницькій і пошуковій активності [6]. Підходить до організації навчального процесу варто з урахуванням цих особливостей. Удосконалення й розвиток освітнього простору школи, передбачені новими освітніми стандартами, ведуть до появи системних новоутворень у роботі з обдарованими школярами, в освітньому процесі відбуваються інноваційні перетворення в розробці та впровадженні нових технологій навчання та виховання, які стосуються й розвитку системи роботи з такими школярами. В основі реалізації нових стандартів лежить діяльнісний підхід, який покликаний забезпечити формування готовності до саморозвитку учнів, їх активну навчально-пізнавальну діяльність, а також побудову освітнього процесу з урахуванням індивідуальних вікових, психологічних і фізіологічних особливостей учнів. Діяльнісний підхід спирається на сучасні освітні технології діяльнісного типу. Застосування таких технологій передбачає роботу на уроці в інтерактивному режимі з опорою на самостійну активну навчальну діяльність та дає можливість розвивати здібності, підтримувати бажання творчого зростання та самореалізації учнів.

При вихованні обдарованої дитини необхідно, щоб цікавість вчасно переросла в любов до знань – «допитливість», а вона – у стійку «пізнавальну потребу».

У педагогіці існують різноманітні форми й методи роботи з обдарованими школярами. Одна з форм роботи з такими дітьми – **дослідницька діяльність**, яка сприяє формуванню свідомості, самосвідомості та індивідуальності людини, а також мотивації до отримання нових знань. **Уроки-дослідження** дозволяють вирішувати серйозні проблемні питання, дослідницькі завдання, а дитяча схильність «до таємниць» перетворює учня в «дослідника». Успіх виконання таких завдань формує «інтелектуальну» радість, позитивні емоції. Ефективним буде використання на уроках у початковій школі таких прийомів роботи [2]: «Тонкі та товсті запитання», «Читання з маркуванням», «Метод 6 W», гра «Так і ні», «Добре – погано», що вчать ставити запитання, визначати головне в прочитаному матеріалі, доводити свою думку,

пов'язувати різні факти в єдину картину, систематизувати інформацію, уміти слухати інших учнів та вчителя.

Однією з ефективних та цікавих форм роботи з обдарованими дітьми в початковій школі є метод проєктів. Проєктний метод являє собою навчання, яке відбувається «через роботу». Учень безпосередньо включений в активний пізнавальний процес, самостійно формулює навчальну проблему, здійснює збір необхідної інформації, планує можливі варіанти вирішення проблеми, робить висновки, аналізує свою діяльність, формуючи «по краплинці» нові знання, тим самим набуває нового навчального та життєвого досвіду.

Період адаптивного та тотального карантину, необхідність переходу на дистанційне навчання викликали до життя активне використання **інформаційно-комунікаційних технологій**, чим підтвердили їх принципову значущість в організації навчально-виховного процесу в цілому та роботі з обдарованими учнями зокрема. Технології ІКТ значно розширюють можливості реалізувати прагнення цих дітей до самостійного здобування знань, дають можливість здійснювати пошук наукової інформації, самостійно виконувати творчі завдання, досліджувати явища та процеси у віртуальних дослідах.

Одним із актуальних напрямів роботи з обдарованими дітьми є **STEM-орієнтований підхід** до навчання. Він поєднує в собі елементи проєктного та міждисциплінарного підходів. Його основою є процес інтеграції природничих наук, технології, математичних дисциплін та інженерної творчості [1]. Упровадження STEM-технології дозволить учителям сформувати в учнів найважливіші характеристики, а саме: уміння побачити проблему; уміння побачити в проблемі більше можливих сторін і зв'язків; уміння сформулювати дослідницьке запитання і шляхи його вирішення; гнучкість як уміння зрозуміти нову ідею; стійкість у відстоюванні власної позиції; оригінальність, відхід від шаблону; здатність до перегруповування ідей; до абстрагування, аналізу, конкретизації або синтезу; відчуття гармонії в організації ідеї [5].

Варто зазначити, що провідним чинником будь-якого навчання є особистість учителя, особливо в роботі з обдарованими дітьми. Найбільш істотним фактором успішності роботи вчителя є особистісна характеристика – система поглядів і переконань, у якій більшу значимість мають сприйняття інших людей, подання себе, а також усвідомлення цілей і завдань своєї роботи [7]. На думку деяких дослідників, учитель для обдарованих дітей у процесі навчання й побудови своєї діяльності повинен відповідати таким характеристикам: він розробляє гнучкі, індивідуалізовані програми; створює теплу, емоційно безпечну атмосферу в класі; надає учням зворотний зв'язок;

використовує різні стратегії навчання; поважає особистість; сприяє формуванню позитивної самооцінки учня; поважає його цінності; заохочує творчість і роботу уяви; стимулює розвиток розумових процесів вищого рівня; виявляє повагу до індивідуальності учня [8]. Техніка викладання для обдарованих дітей має певні особливості, які педагог повинен враховувати в організації пізнавального процесу. Учителі, що працюють із такими учнями, менше говорять, менше дають інформації, влаштовують демонстрації й не вирішують завдання за учнів, а надають їм можливість знайти відповідь на поставлене запитання та розв'язати визначену проблему. Роль учителя полягає в тому, що він більше запитує та менше пояснює, уважно й з інтересом вислуховує відповіді, але не оцінює, знаходячи способи показати, що їх прийнято. Така поведінка дає можливість обдарованим учням не тільки знайти істину, а й учитися більше взаємодіяти з однокласниками й менше залежати від учителя [4].

Процес виявлення обдарованих учнів базується не тільки на рівні успішності дітей, але і на досвіді, інтуїції педагога. Головне завдання в роботі вчителя – виявити якомога більше дітей, які мають ознаки обдарованості, і забезпечити їм сприятливі умови для вдосконалення властивих їм видів діяльності.

Саме тому перед кожним педагогом стоїть завдання формувати інтелектуально-творчий потенціал нашої держави шляхом упровадження інноваційних підходів, створення сприятливих умов розвитку кожної обдарованої дитини, реалізації права особистості на індивідуальність, унікальність, внутрішню свободу, особистісну самореалізацію.

Література:

1. Братошевська С. В. Реалізація STEM-освіти через проектну діяльність (з досвіду роботи), 2020. URL: http://yakistosviti.com.ua/userfiles/file/web-stemshkola/24_serpnia/Bratoshevska_Svitlana_Viktorivna/1_Realizatsiya_STEMosvity_cherez_proektnu_diyalnist.PDF (дата звернення: 03.10.2021).
2. Ветрова О.Д. Сучасні методи і форми роботи з обдарованими дітьми. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2012. № 3. С. 73–75.
3. Закон України «Про освіту». Київ, 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 02.10.2021).
4. Інноваційні підходи до навчання обдарованої учнівської молоді (методичні рекомендації). URL: <http://www.soippo.edu.ua/images/>

%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2020/11/19/no
vyna1/Rekomendacii.pdf (дата звернення: 03.10.2021).

5. Клименко Л.О. Удосконалення навичок учителя-природничника з упровадження в навчальний процес методів пізнання природи (у межах STEM-освіти). *Молодий вчений*. 2016. № 10. С. 244–248. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_10_58 (дата звернення: 01.10.2021).

6. Проблемы индивидуальных различий: Избранные работы / Б.М. Теплов. Москва, 1961. 536 с.

7. Психологія навчання обдарованих і невстигаючих дітей. URL: <https://studfile.net/preview/6824536/page:4/> (дата звернення: 02.10.2021).

8. Савенков А.И. Одаренные дети в детском саду и школе. Москва, 2000. 232 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-146-6-15>

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРЕСТИЖНІСТЬ ОТРИМАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ «УЧИТЕЛЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ» В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Поліщук Г. В.

*доцент кафедри германських мов та методики їхнього навчання
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна*

Реформування сучасної системи вищої освіти, що пов'язане з прийняттям таких важливих нормативних документів як Національна стратегія розвитку освіти України на період до 2021 року (2013), «Закон про вищу освіту» (2014), «Закон про освіту» (2017) зумовлюють суттєві зміни в підготовці майбутніх учителів та їхньому професійному вдосконаленні. Головною метою сучасної української системи освіти стає створення умов для розвитку й самореалізації особистості в закладах вищої освіти, формування їхніх ключових компетентностей, що дозволить розв'язання різних проблем у майбутній професійній діяльності. З огляду на те, що конфліктологічна компетентність (під якою розуміємо інтегроване особистісне утворення, що базується на системі наукових знань про конфлікт, уміннях, практичному досвіді вирішення конфлікту, які цілеспрямовано розвиваються в таких